

LIBANON MINBIZIA BADUZU, HASI DIRU BILA BOTIKAK ORDAINITZEKO, **ESTATUAK EZ ZAITU ARTATUKO**

Gaur estatua kiebra jota dago duela urte batzuk 'Ekialde Hurbileko Suitza' deitzen zuten Libanon. Herritarrei bermatu ezin dizkien oinarrizko zerbitzuen artean dago osasun sistema. Minbiziak, eritasun kroniko larri batek edo buruko gaixotasunak harrapatutako milaka jende geratu da beharrezko terapiak eskuratu ezinik. Herritarrak elkarri lagunduz saiatzen dira moldatzen, baina asko geratzen dira batere irtenbide barik.

 PELLO ZUBIRIA KAMINO

Fawzia Fayad deitzen zen. Libanoko albistegietako protagonista bihurtu zen 2021eko urrian telebista batean azaldu zenean, burua soilduta, agintariei erregutuz arren zerbait egin zezatela laguntzeko bera bezala minbizia edukita tratamendurik eskuratu ezin dutenak, ez daukate-lako aski diru botikak eta kliniketako egonaldiak pagatzeko. Libanoren porrot ekonomiko eta finantzarioak berekin hondoratu du osasungintza ere. Bertako diruak baliogabetzearekin dollarrarekiko balioaren %90 galdu du, atzerritik inportatutako farmaziako produktu eta materialak %80 garestitu dira, eta horien ostean gastu mediku

guztiak. Elkarre batzuk ari dira gaixoei lagundu nahian, baina krisia okerragotu ahala horien ezintasuna ere handitu da. Fawzia Fayad 2022ko martxoan hil da kantzerraren kontrako azken borroka galduta, libanoar askorentzako osasun-drama honen ikur bilakatuz.

Gisa horretan hasi du *Au Liban, les malades du cancer abandonnés à eux-mêmes* ("Libanon, kantzerra daukaten gaixoak erabat abandonatuta") kronika Muriel Rozelier kazetariak *Middle East Eye* aldizkari elektronikokan. Artikuluaren buruan Anwar Amrok sinatutako argazkian ageri dira lau emakume –izan zitezkeenak Bilbo edo Baionako klase ertainekoak– salatuz direla kantzerraren superbibienteak eta kantzerra

rra duten gaixoei ezin dutela gehiago itxaron. Mendebaldean bezala bizi izan diren pertsonak, gaixotutakoan herrialde txiro edo gerrak harrapatutako batean bezala estatuak osasun zerbitzurik gabe lagatakoak.

Urtean 12.000 kantzera berri detektatzen omen dituzte Libanon, Osasun ministerioaren arabera. Horietatik asko krisia arte tratamendu egokiz salbatu edo gutxienez bizi luzatzea lortu zezaketena orain heriotzara kondenatuta daude. Hasteko, beranduegi diagnostikatzen dira horietako ugari, diru faltan medikueenganako bisita atzeratuta.

Libanon estatuak 2019an krak egin zuen, aurreko hamarkadetan pilatutako zorpetzeari aurre egin ezinda.

MURRIZKETAK

Minbizia daukaten gaixoak gobernarekin murrizketen kontrako protestan 2021eko abuztuan Beiruten, Nazio Batuen Erakundeak han duen egoitzaren atarian. Argazkia: Anwar Amro.

Zanbuluka ari zen egiturari azken errematea eman zioten 2020ko abuztuan Beiruteko portuan gertatutako leherketa handiak eta COVID-19 pandemiak. Libanoko Banku Zentralak guraize handia aterata zerbitzu publiko guztiak kimatzeari ekin zion. Osasungintzari dagokionez, ez bakarrik moztu zituen herritarrei botikak eta tratamenduak pagatzeko funtsak: atzerritik botikak inportatzeko baimenak ere arras gutxitu zituen.

Datu inportantea: herrialde honetan ospitale sarearen %85 esku pribatuetan dago, eta publiko dagoen %15 zaharkitua eta ustelkeriak jotako fama dauka. Beraz, Libanon gaixo baten sendatzeko itxaropena bankuan daukan diruaren arabera zen azken krisiaren aurretik ere. Oraingo "berri-

**Estatuaren porrot
ekonomikoak hondoratu
egin du osasungintza
ere, herritarrei
tratamenduak
pagatzeko diruak arras
gutxituz**

kuntza" da lehen jende pobreak isilean zeramatzan tragedia klase ertainean ohiko bihurtu dela.

Ospitale pribatuek tarifak garestitu dituzte, estatuak txikiagotu egin du -besterik gabe ezerezean utzi ez duenean- tratamendu bakoitzeko gaixoari ordaintzen zion zatia. Ari gara, esaterako, 1.000 dolarretatik hasi eta 3.000 dolarretara iritsi daitezkeen kimioterapia saioez. Nola egin aurre batez besteko hilabeteko soldata libera libanoarraren debaluazioaren ondorioz 100 dolarren azpitik -eta gutxieneko soldata 20 dolarretan- dauzkan herrialde batean? Kimioterapiaz ari gara, ez aipatu orain Libanon minbi-ziarentzako puntako tratamenduak, immunoterapia eta bestelako entsegu esperimentalak.

GREBA MUGIMENDUA

Botikak eskuratu eta saldu ezinean, Libanoko farmazialariek greba egin zuten 2021ko ekainean. Argazkia: Bilal Hussein.

Horrelako egoeretan espekulazioa nagusitzen da, gaixotasun larrien besean zabaltzen diren infekzio oportunisten gisan. Estatuak diru faltaz murrizten baditu atzerrik inportatutako tratamenduak, berehala ugaritzen dira botiken trafikoak eta merkatu beltza, osasungintzako hainbat profesional ustel ere bazkide dauzkana, botikak pilatuz, ezkutatuz, garestituz, legez kontra salduz...

Minbizia daukatenean itolarria bizi dute beste gaixotasun larri edo kronikoak bizi dituzten askok, buruko gaixotasunak dauzkatenean esaterako, Kareem Chehayeb kazetariak *Les pénuries de médicaments, une nouvelle source de détresse pour les Libanais* ("Botiken urritasuna, egonezin iturri berri bat libanoarrentzako") kronikan. Osasun produktuen banatzaileek erremedioak metatu dituztenez –inportatzeko dauzkaten zailtasunak argudiatuz– hiri eta auzoetan farmaziak behartuta daude botikak tantaka saltzera.

Gaixoak eta beren senideak kondenatuta daude gero eta urrunago

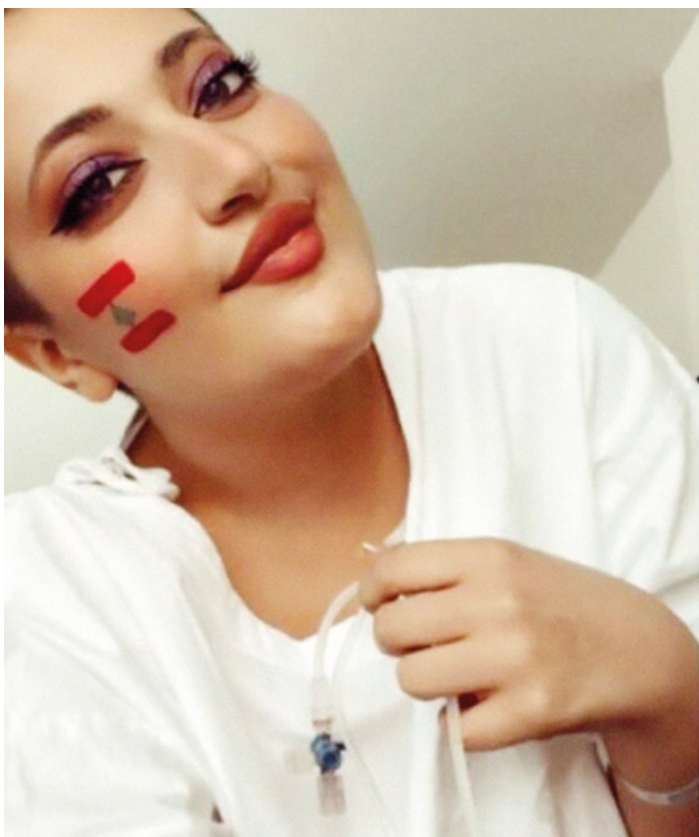
**Libanoar denak
dabiltza erromes
gasolindegiz
gasolindegi, erregai
tanta baten bila;
gaixoak eta haien
senideak, farmaziaz
farmazia**

farmazietara joatera tanta edo pilula bila. Azkenean, sarritan, botikarik egokienaren orde z hain aproposa ez izan eta gainera alboko kalte handiagoak dituen batekin konformatu behar iza-

teko edota egunero hartu beharreko dosia gabe geratzeko beldurrez. Beste gaixotasun larri batzuek baino zarrata gutxiago egiten duten arren, ez da bromakoa gaixo mentalen arazoa krisi egoera batean... zeinak eragiten dituen are eta eritasun mental gehiago.

Krisietan gizakiak bere alde zitalena bezala azaleratu baitezake eskuzabalen ere, sarritan Libanoko gaixo larri eta kroniko askok elkartasun sareetan aurkitu dituzte aringarriak. "MeDonations" da lehenbizikoetakoa: Beiruteko leherketa ondotik hasi ziren boluntarioak botikak bildu eta banatzen, gaixoen eta lagundu nahi zutenen arteko zubi lanean. Erregaien garestitzearekin Internetera mugatu dira. Geroztik ezagunak dira "@medsforlebanon", "@medsforleb" eta gehiago.

Mundu osoan zabaldua dagoen diaspora libanoarrak laguntza handia ematen omen dio sorterriko jendeari. Batzuetan Libanotik Internetez bidalitako errezeta darabilte, sorterrian ez dagoen botika bidaltzeko. Beste zenbaitetan errezeta barik egitea

FAWZIA FAYAD

Instagramen berak ipinitako irudietan. Minbizia zeukala jakin zuenetik hil arte borrokatu zen tratamendu eta botika egokiak eskuratu ezinik sufritzen duten milaka gaixo libanoarren alde.

lortzen dute. Elkarrekin gehienetan solik bitartekari lana egiten dute, beharrean dena eta eskaintzen duena lotzeko. Eskuratutako botikak Libanora doazen bidaiariek eramaten dituzte. Farmazietan eskuratu daitezkeen botikez ari gara, noski: ospitaleetako botikak eskuratzea ezinezkoa da.

Adibidetzat, Thurayya Zreik da egunerokoan burua orekatu samar edukitzeko kimika dosia behar duten askoetako bat. Bera bezala den beste norbaiti lagundu nahian, bere Facebookean ipini du "Seroquel"

Diaspora libanoarrak laguntza handia ematen omen dio sorterriko jendeari, botikak Libanora doazen bidaiariek bidaliz

dosi batzuk emateko moduan dagoela –eskizofreniarako erabiltzen da–. Laster erantzun dio batek, bere amarentzako eskaka. Antzera ari dira Instagram eta beste sareetan. "Elkarri laguntzea da geratzen zaigun bide bakarra", diotso Zreiek kazetariari.

Eskeko eta erromes ibiltzea da gaixo larri eta kronikoen eguneroko errutina Libanon. Libanoar denak dabilta erromes gasolindegiz gasolindegiz, erregai urri tanta baten bila. Are larriago gaixoak eta haien senideak farmaziaz farmazia. ●

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia

T. 943 420 624

www.zinkunegioptika.com

